

รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์
รูปแบบการพัฒนาศักยภาพเครือข่ายสวัสดิการชุมชนโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน
เทศบาลตำบลสันทรายงาม จังหวัดเชียงราย
The Model of Participative Development of Network Potentiality for
the Community Welfare Groups of Sansaingam Subdistrict
Municipalities, Chiang Rai Province

โดย

มณฑล ศรีสุข และคณะ

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์

โดยการสนับสนุนสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

มีนาคม 2561

บทคัดย่อ

รูปแบบการพัฒนาศักยภาพเครือข่ายสวัสดิการชุมชนโดยการมีส่วนร่วม ของชุมชนเทศบาล ตำบลสันทรายงาม จังหวัดเชียงราย โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อศึกษากระบวนการสร้างและพัฒนาความเข้มแข็งของกลุ่มสวัสดิการชุมชนโดยการ มีส่วนร่วมของชุมชนเทศบาลตำบลสันทรายงาม จังหวัดเชียงราย
2. เพื่อพัฒนาศักยภาพเครือข่ายสวัสดิการชุมชนโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนเทศบาลตำบล สันทรายงาม จังหวัดเชียงราย

จากการศึกษาพบว่ากลุ่มสวัสดิการชุมชนของเทศบาลตำบลสันทรายงาม จังหวัดเชียงราย พบว่า มีกองทุนสวัสดิการทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการรวม 11 กลุ่ม กลุ่มต่าง ๆ เกิดขึ้นจาก การที่ผู้นำชุมชน ได้แก่ สภาเทศบาล ซึ่งกลุ่มสวัสดิการที่ได้ศึกษาสามารถช่วยเหลือสวัสดิการแก่ ประชาชนในด้านต่าง ๆ ภายในชุมชนได้ โดยเฉพาะเงินทุนสำหรับดำเนินชีวิตประจำวัน และใช้ในการ ประกอบอาชีพ กลุ่มมีแนวคิดร่วมกันคือประชาชนดำเนินการบริหารจัดการกองทุนเอง โดย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นองค์กรหลัก (Key Actor) ในการสนับสนุนให้การจัดตั้งกลุ่มสวัสดิการ ในพื้นที่ กระบวนการสร้างและพัฒนาให้กลุ่มเข้มแข็งมีดังนี้ สมาชิกกลุ่มที่รวมตัวกันเป็นกลุ่มย่อยที่ ช่วยควบคุมและบริหารกันเอง จากการศึกษาปัญหาที่พบคือปัญหาที่ต้องเร่งแก้ไขสำหรับการบริหาร จัดการต่อกลุ่ม คือ การเพิ่มทักษะการบริหารจัดการให้กับคณะกรรมการกลุ่มสวัสดิการ เช่น ทักษะ การบริหารจัดการ ระบบสารบัญ การส่งต่องาน และคู่มือการปฏิบัติงาน เป็นต้น

จากการศึกษากลุ่มสวัสดิการชุมชนของเทศบาลตำบลเมืองราย จังหวัดเชียงรายพบว่า มี กองทุนสวัสดิการทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการรวม 14 กลุ่ม เกิดขึ้นจากการที่ผู้นำชุมชน เช่นเดียวกันกับเทศบาลตำบลสันทรายงาม แต่มีตัวอย่างกลุ่มสวัสดิการในตำบลเมืองรายที่มีการ บริหารจัดการที่ดีที่มีภาคีการบริหารจัดการร่วมระหว่างประชาชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และ สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดเชียงราย โดยแต่ละกลุ่มมีมาตรการการวาง กฎระเบียบร่วมกัน ระหว่างคณะกรรมการและสมาชิกและมีการชี้แจงกฎระเบียบให้สมาชิกได้รับ ทราบอย่างทั่วถึงเพื่อถือปฏิบัติร่วมกันอย่างเคร่งครัด และการยึดหลักธรรมาภิบาลของสมาชิก คือ หลักความรับผิดชอบที่จะชำระเงินกู้ยืมจากกองทุน แต่ทางกลุ่มก็ยังขาดระบบการบริหารจัดการโดย คณะวิจัยได้เข้าไปเร่งแก้ไขสำหรับการบริหารจัดการกลุ่มสวัสดิการสังคมในชุมชนเทศบาลตำบลเมือง ราย คือ การเพิ่มศักยภาพการบริหารจัดการให้กับคณะกรรมการกลุ่มสวัสดิการ ได้แก่ ทักษะการ บริหารจัดการ ระบบสารบัญ การส่งต่องาน และคู่มือการปฏิบัติงาน เป็นต้น

โดยสรุปผู้วิจัยได้เข้าไปเร่งแก้ไขปัญหาในเรื่องของการพัฒนาศักยภาพแกนนำในพื้นที่เพื่อการ บริหารจัดการที่ดีของกลุ่มสวัสดิการในพื้นที่ เทศบาลตำบลสันทรายงาม เทศบาลตำบลเมืองราย

จังหวัดเชียงราย องค์การบริหารส่วนตำบลบ่อเกลือเหนือ และองค์การบริหารส่วนตำบลไชยวัฒนา จังหวัดน่าน โดยเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของพื้นที่ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาเครือข่าย ในแต่ละพื้นที่มีข้อจำกัดที่ต่างกันโดยพื้นที่ที่มีข้อจำกัดคือ องค์การบริหารส่วนตำบลบ่อเกลือ จังหวัดน่าน เนื่องจากมีข้อจำกัดในการเข้าถึงพื้นที่ไม่ว่าจะเป็น สภาพภูมิศาสตร์ในพื้นที่ ขาดพันธ์ จึงทำให้เป็นข้อจำกัดในการพัฒนาเครือข่ายสวัสดิการร่วมกับองค์กรอื่น ๆ พื้นที่ เทศบาลตำบลสันทรายงาม เทศบาลตำบลเม็งราย จังหวัดเชียงราย และองค์การบริหารส่วนตำบลไชยวัฒนา จังหวัดน่าน เริ่มมีภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกลุ่มสวัสดิการ แต่ยังคงขาดการสร้างข้อตกลงร่วมกัน โดยในพื้นที่ยังมีการผูกเอาเปรียบจากภาคเอกชนในการบริหารจัดการเพราะชุมชนต้องมีการเสียดอกเบี้ยให้กับภาคเอกชนที่เข้ามามีข้อเสนอให้กับกลุ่มสวัสดิการ ซึ่งกลุ่มใน 3 พื้นที่มีการบริหารจัดการที่ดีแต่ยังขาดทักษะการบริหารจัดการในรูปแบบเครือข่ายที่ชัดเจน

สารบัญ

เนื้อหา	หน้า
คำนำ	ก
บทคัดย่อ.....	ข
สารบัญ.....	ค
สารบัญตาราง.....	ง
สารบัญภาพ.....	จ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมา.....	1
วัตถุประสงค์.....	2
ขอบเขตการดำเนินงาน.....	2
บทที่ 2 ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	3
ความหมายของเครือข่าย.....	3
ความหมายของเครือข่ายสวัสดิการ	4
รูปแบบของสวัสดิการสังคม	6
บริบททางสังคมตำบลสันทรายงาม อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย	9
องค์ความรู้เกี่ยวกับการจัดสวัสดิการสังคมโดยชุมชนมีส่วนร่วม	12
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	26
แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง.....	28
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย	45
วิธีการดำเนินการวิจัย	45
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	46
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	46
บทที่ 4 ผลการวิจัย	48
รูปแบบการเชื่อมโยงเครือข่ายและเสริมสร้างศักยภาพของกลุ่มสวัสดิการชุมชนโดยการมีส่วนร่วม ร่วมของชุมชนเทศบาลตำบลสันทรายงาม เทศบาลตำบลเม็งราย จังหวัดเชียงราย.....	48
ผลการศึกษากระบวนการสร้างและพัฒนาความเข้มแข็งของกลุ่มสวัสดิการชุมชน โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนเทศบาลตำบลสันทรายงามและเทศบาลตำบลเม็งรายจังหวัด เชียงราย.....	48

สารบัญ

เนื้อหา	หน้า
บทที่ 5 สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ	53
กระบวนการสร้างและพัฒนาความเข้มแข็งของกลุ่มสวัสดิการชุมชนโดยการมีส่วนร่วมของ ชุมชนเทศบาลตำบลสันทรายงาม.....	53
รูปแบบการบูรณาการสวัสดิการชุมชนในระดับเครือข่าย สามารถดำเนินการ ในรูปแบบต่าง ๆ	54
สรุปผลการวิจัย	59
ข้อเสนอแนะเชิงการวิจัย	61

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 จำนวนประชากรตำบลสันทรายงาม จำแนกตามหมู่บ้าน	12
ตารางที่ 2 แผนปฏิบัติงาน.....	46

สารบัญภาพ

	หน้า
แผนภาพที่ 1 รูปแบบสวัสดิการพหุลักษณะ.....	8
แผนภาพที่ 2 แสดงกระบวนการสร้างและพัฒนาความเข้มแข็งของกลุ่มสวัสดิการชุมชนโดยการมี ส่วนร่วมของชุมชนเทศบาลตำบลสันทรายงาม จังหวัดเชียงราย.....	50
แผนภาพที่ 3 แสดงกระบวนการสร้างและพัฒนาความเข้มแข็งของกลุ่มสวัสดิการชุมชน โดยการมี ส่วนร่วมของชุมชนเทศบาลตำบลแม่เชียงราย จังหวัดเชียงราย.....	52